

Manipulacija podacima, kontrolne strukture i dplyr paket na primeru studije spavanja

Dr Nadica Miljković, vanredni profesor
kabinet 68, nadica.miljkovic@etf.bg.ac.rs

Datum i vreme: zadaci

```
> # pocetak letnjeg raspusta na ETF
> datum1 <- as.Date("2017-07-06")
> # kraj letnjeg raspusta na ETF
> datum2 <- as.Date("2017-08-20")
> datum2 - datum1
Time difference of 45 days
> |
```

- Koristeći funkciju *Sys.time()* odrediti trenutno vreme i snimiti rezultat u promenljivu *x*.
- Potom, proveriti strukturu objekta i klasu objekta *x* i za kraj eksplicitno prikazati rezultat na ekranu (*print()* funkcija).
- Korišćenjem *as.Date()* funkcije za rad sa stringovima kao na slici izračunati npr. koliko je dana prošlo od dana Vašeg rođenja. Na slici je dat primer razlike u danima između dva datuma.

Zadatak #1

```
# zavisnost sd od broja merenja
sdr <- vector(mode = "numeric", length = 10L)
sdr[1] <- abs(sd(rnorm(2)) - 1)
sdr[2] <- abs(sd(rnorm(4)) - 1)
sdr[3] <- abs(sd(rnorm(8)) - 1)
sdr[4] <- abs(sd(rnorm(16)) - 1)
sdr[5] <- abs(sd(rnorm(32)) - 1)
sdr[6] <- abs(sd(rnorm(64)) - 1)
sdr[7] <- abs(sd(rnorm(128)) - 1)
sdr[8] <- abs(sd(rnorm(256)) - 1)
sdr[9] <- abs(sd(rnorm(512)) - 1)
sdr[10] <- abs(sd(rnorm(1024)) - 1)

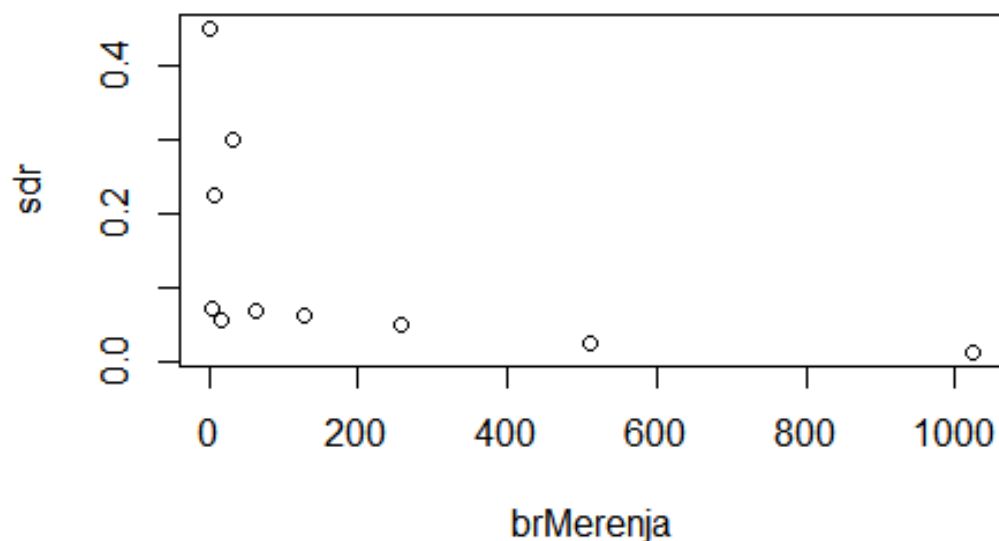
brMerenja <- c(2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512, 1024)

plot(brMerenja, sdr)
```

- Zavisnost sd (standardne devijacije) od broja merenja realizovati sa *for* petljom.
- Na slici je dat kod zadatka u kome je potrebno uneti izmene tj dodati *for* petlju.

Rešenje #1

```
> # zadatak za for petlju
> sdr <- vector(mode = "numeric", length = 10L)
> brMerenja <- vector(mode = "numeric", length = 10L)
> for (i in 1:length(sdr)) {
+     sdr[i] <- abs(sd(rnorm(2^i))) - 1)
+     brMerenja[i] <- 2^i
+ }
>
> plot(brMerenja, sdr)
>
```


Zadatak #2

```
> x <- 2 + 3i
> y <- 1 - 8i
> class(x)
[1] "complex"
> class(y)
[1] "complex"
> x - y
[1] 1+11i
> x + y
[1] 3-5i
> x*y
[1] 26-13i
> is.complex(x*y)
[1] TRUE
> Re(y)
[1] 1
> Im(x)
[1] 3
```

```
> sqrt(-1)
[1] NaN
Warning message:
In sqrt(-1) : NaNs produced
> sqrt(as.complex(-1))
[1] 0+1i
> |
```

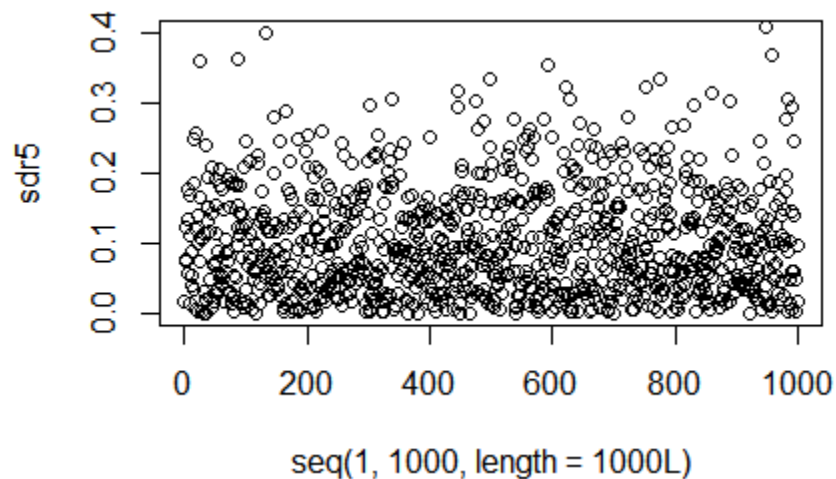
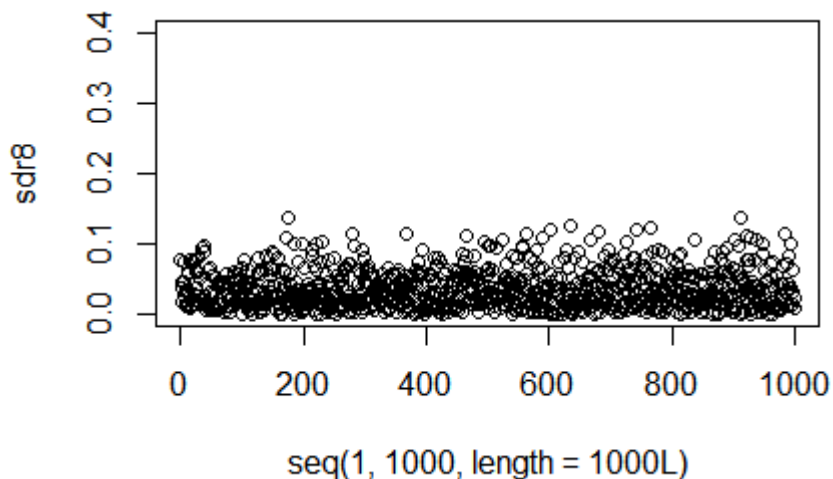
- Pokretanjem koda iz zadatka #1 (*for* petlja) uvek se dobija različito rešenje zbog *rnorm()* funkcije koja prilikom svakog pokretanja daje različit izlaz.
- Kompletan kod je potrebno ponoviti 1000 puta i snimiti različite vrednosti koje se dobijaju pokretanjem programa za *brMerenja* = 32 i *brMerenja* = 256. Uporediti na graficima ova dva rezultata. Ograničiti prikaz na ordinati grafika (*y* osa) od 0 do 0.4.
- NAPOMENA: Iako je u rešenju poslednjeg zadatka korišćeno slovo "i" za iterator u petlji, u R-u (ali i Matlab-u i mnogim drugim programskim jezicima) "i" je rezervisano za kompleksne brojeve (pogledati sliku). **Potrebno je koristiti neki drugi naziv za iterator!**

Rešenje #2

```
> # zadatak #2 za for petlju
> sdr <- vector(mode = "numeric", length = 10L)
> brMerenja <- vector(mode = "numeric", length = 10L)
> sdr5 <- vector(mode = "numeric", length = 1000L)
> sdr8 <- vector(mode = "numeric", length = 1000L)
> for (ind in 1:1000) {
+   for (i in 1:length(sdr)) {
+     sdr[i] <- abs(sd(rnorm(2^i)) - 1)
+     brMerenja[i] <- 2^i
+   }
+   sdr5[ind] <- sdr[5]
+   sdr8[ind] <- sdr[8]
+ }
>
> plot(seq(1,1000, length = 1000L), sdr5, ylim = c(0, 0.4))
> plot(seq(1,1000, length = 1000L), sdr8, ylim = c(0, 0.4))
> |
```

Da li je moglo da se izbegne gnežđenje petlji?

Zašto je $sdr5 > sdr8$? Proveriti njihove srednje vrednosti i standardne devijacije.

Zadatak #3: *sleep study* (SS)

	X	Reaction	Days	Subject
1	1	249.5600	day 6	308
2	2	258.7047	day 0	308
3	3	250.8006	day 0	308
4	4	321.4398	day 0	308
5	5	356.8519	day 0	308
6	6	414.6901	day 0	308
7	7	382.2038	day 0	308
8	8	290.1486	day 0	308
9	9	430.5853	day 0	308
10	10	466.3535	day 0	308

- Podaci koji se koriste u ovom zadatku su dostupni na sajtu: <https://vincentarelbundock.github.io/Rdatasets/datasets.html>, a nalaze se u fajlu “sleepstudy.csv” (**Reaction times in a sleep deprivation study**).
- Učitati podatke u R, potom ih prikazati pomoću funkcije `View()`. Proveriti tip podataka primenom funkcije `class()`.
- Zadatak #1 je da se proverii koliko ima subjekata koji su snimani 0-tog, 1-og, ..., i 9-og dana. *HINT: koristiti `unique()` funkciju.*

Rešenje: zadatak #3 SS

```
> library(dplyr)
> dat <- read.csv("sleepstudy.csv")
> view(dat)
> class(dat)
[1] "data.frame"
>
> # zadatak #1 (broj subjekata za različit broj dana)
> br <- vector("numeric", length = 10L)
> for (ind in 1:10){
+   br[ind] <- length(unique(dat$Subject[dat$Days == (ind-1)]))
+ }
> print(br)
[1] 18 18 18 18 18 18 18 18 18 18
> unique(br)
[1] 18
> |
```

Zadatak #4: SS

	Num	Reaction	Days	Subject
1	10	466.3535	9	308
2	20	237.3142	9	309
3	30	247.5153	9	310
4	40	354.0487	9	330
5	50	371.5811	9	331
6	60	253.8644	9	332
7	70	362.0428	9	333
8	80	377.2990	9	334
9	90	237.2466	9	335
10	100	458.0167	0	337

- Preimenovati kolonu u *data frame*-u iz *X* u *Num* i snimiti u istu promenljivu *dat*.
- Preurediti podatke tako da se prvo pojavljuju podaci koji su snimani 9-og dana, a potom podaci koji su snimani 0-og dana. Prikazati podatke pomoću funkcije *View()*. Trebalo bi da se dobije prikaz kao na slici. Koristiti pipeline.

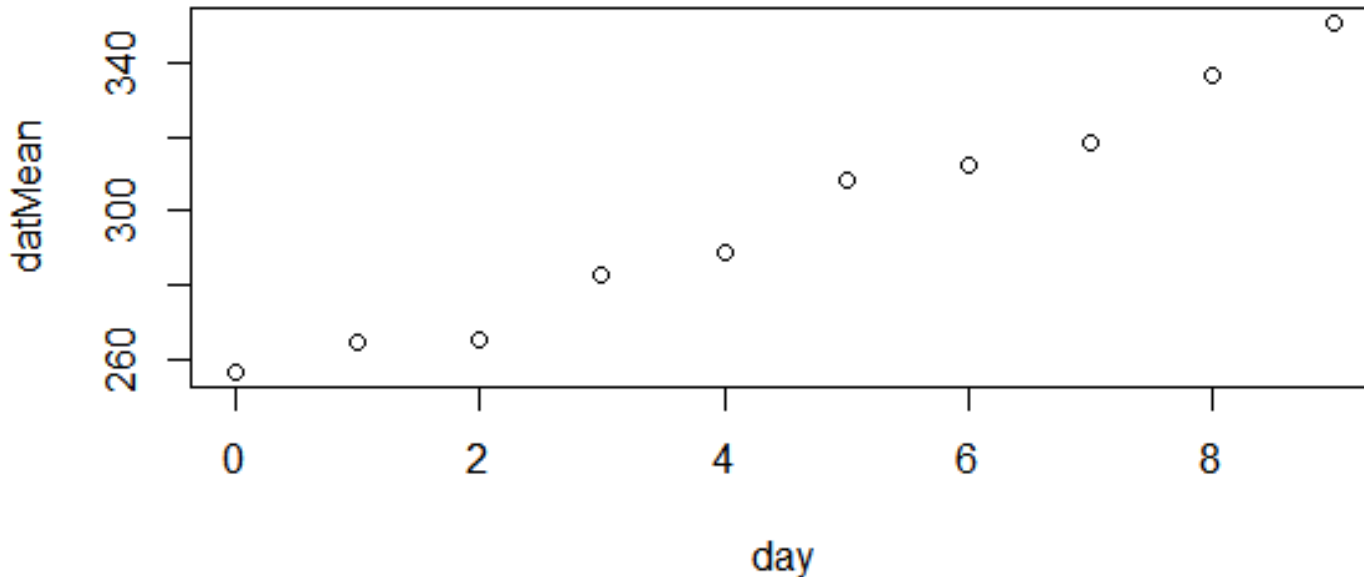
Rešenje: zadatak #4 SS

```
> # zadatak 2
> dat <- rename(dat, Num = X)
> dat <- arrange(dat, desc(Days))
> # ili PIPELINE
> dat <- dat %>% rename(Num = X) %>% arrange(desc(Days))
Error: Unknown variables: X.
> view(dat)
> |
```


Zašto je došlo do greške?

Zadatak #5: SS

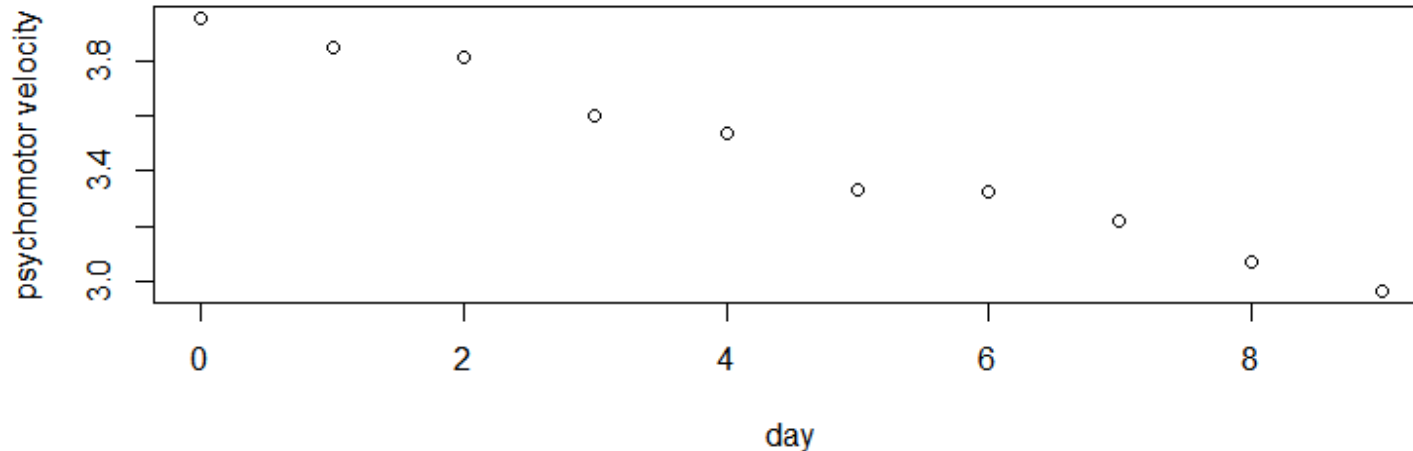
- Projektovati matricu *datN* koja sadrži podatke tipa *numeric*, a u kojoj su u vrstama smešteni podaci o različitim danima, a u kolonama podaci koji su mereni na različitim ispitanicima (*Reaction*).
 - *HINT*: koristiti funkcije *filter()*, *select()* i *unlist()*, ali i *for* petlju.
- Potom odrediti srednje vrednosti *Reaction* parametra za svaki dan pojedinačno i snimiti u promenljivu *datMean* (postoji *rowMeans()* funkcija) i prikazati rezultat kao na slici.

Rešenje: zadatak #5 SS

```
>
> # zadatak 3
> datN <- matrix("numeric", nrow = 10, ncol = unique(br))
> for (ind in 1:10){
+     datN[ind, ] <- filter(dat, Days == ind-1) %>% select(Reaction) %>% unlist
+ }
>
> datN <- matrix(as.numeric(datN), nrow = 10, ncol = 18)
> datMean <- rowMeans(datN)
>
> head(datMean)
[1] 256.6518 264.4958 265.3619 282.9920 288.6494 308.5185
> day <- 0:9
> plot(day, datMean)
>
```

Dodatno (zadatak #5)

Averaged data for 18 subject for 3 h of sleep restriction

- Da bi prikazan rezultat bio validan, potrebno je uvesti sledeće korekcije:
 - Prikazati *error bar* grafik sa dodatim standardnim devijacijama ili box plot. **To kada budemo radili ggplot paket ...**
 - *Reaction* parametar je potrebno predstaviti u drugom obliku.
 - Označiti ose na grafiku.
- U radu: Belenky, Gregory, et al. "Patterns of performance degradation and restoration during sleep restriction and subsequent recovery: A sleep dose-response study." *Journal of sleep research* 12.1 (2003): 1-12, navedeno je da se parametar *Reaction* koristi kako bi se izračunala brzina reagovanja prema formuli: $(1/Reaction)*1000$.
- Uneti ovu izmenu i nacrtati prethodni grafik i označiti kao na slici.

Rešenje

```
> datNnew <- (1 / datN)*1000
> datNewMean <- rowMeans(datNnew)
>
> plot(day, datNewMean, xlab = "day", ylab = "psychomotor velocity",
+       main = "Averaged data for 18 subject for 3 h of sleep restriction")
> |
```

- Kako je moguće iskoristiti funkcije “dplyr” paketa da se realizuje ovo rešenje?
- Koju funkciju je potrebno koristiti?
- U kojim jedinicama su izražene brzine reagovanja?

Zaključak studije

- U radu je navedeno da dolazi do konstantnog smanjenja brzine reagovanja kada postoji san od 3 sata i da je potrebno više od 2 dana za period oporavka.
- To se ne dešava kada je san ograničen na 5 i 7 sati, jer u tom slučaju PVT (eng. *Psychomotor Vigilance Test*) dostiže konstantnu brzinu. Za 9 sati sna je utvrđeno da nema izmena u odnosu na 8 sati sna.
- Zaključci koji su doneti za usrednjene PVT brzine su bili isti kao i za 10 % najbržih odgovora po ispitaniku.
- Takođe, ovo označava da način života (broj sati provedenih u snu) može imati i trajnije posledice po brzinu reagovanja i procese u mozgu.

Funkcije i komande za danas

- `as.Date()`
- `Sys.time()`
- `print()`
- `class()`
- `str()`
- `abs()`
- `sd()`
- `rnorm()`
- `plot()`
- `c()`
- `for`
- `vector()`
- `length()`
- `sqrt()`
- `is.complex()`
- `Re()`
- `Im()`
- `as.complex()`
- `mean()`
- `View()`
- `unique()`
- `read.csv()`
- `%>%()`
- `rename()`
- `arrange()`
- `filter()`
- `select()`
- `unlist()`
- `matrix()`
- `rowMeans()`

Interaktivno vežbanje

- Pokrenuti SWIRL i uraditi lekciju pod nazivom *Sequences of numbers*.
 - NAPOMENA: Pre pokretanja *swirl()* komande potrebno je učitati i biblioteku/paket komandom *library(swirl)*.